

Канд. екон. наук Сокол П. М., Задерій Д. В.

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара (Україна)

**ВПЛИВ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА МАЛИЙ БІЗНЕС:
МОЖЛИВОСТІ ТА ВИКЛИКИ**

Цифрові технології суттєво трансформували структуру малого бізнесу, сприяючи оптимізації виробництва, підвищенню ефективності та конкурентоздатності. Впровадження таких засобів, як штучний інтелект (ШІ), хмарні технології, аналіз великих даних та автоматизація відкривають підприємствам можливість знижувати витрати, підвищувати обслуговування клієнтів і виходити на нові ринки [1]. Проте в шляху до цифрової трансформації малий бізнес має справу з декількома викликами, зокрема високими витратами на технології, недоосвіченістю працівників та необхідністю забезпечення кібербезпеки [2].

Штучний інтелект є одним з найбільш індустріалізованих технологій і активно імплементується у процеси бізнесу. За допомоги ШІ малий бізнес може автоматизувати співробітництво із клієнтами, застосовувати чат-боти як підтримку 24/7, оптимізовувати управління, зберігання інформації та прогнозування рівня попиту [1]. Прикладом такого використання слугує сучасні системи CRM, які за рахунок інтеграції з ШІ дозволяють особистісно індивідуалізувати обслуговування, чим спричиняється підвищення клієнтоорієнтованості і зниження рівня витрат на маркетинг [3].

Сильною складовою сучасного бізнесу вже починає бути аналітик великих даних. Збір і аналіз споживчих уподобань допомагають малому підприємству встановлювати найбільш ефективні маркетингові стратегії, а також урізноманітнювати рекламу на основі потреб своєї цільової аудиторії [2]. Технології обробки великих даних допомагають оптимізувати запаси, передбачати сезонні зміни попиту та навіть автоматизувати процес управління ланцюгом постачання [3].

Афера також не менш актуальна знову ж таки у використанні хмарних технологій, які мають можливість знижувати величезні капітальні витрати на

інфраструктуру та зберігання даних за допомогою потужних обчислювальних засобів без використання величезної кількості капіталу. Услуги, такі як Google Workspace, Microsoft Azure і Amazon Web Services, пропонують легкий спосіб зберігання даних, комунікацій та управління проєктами, що досить знижує внутрішні бізнес-процеси [1].

Одним з найбільших досягнень цифрової трансформації для малого бізнесу був розвиток електронної торгівлі і маркетплейсів, які відкрили підприємцям дорогу до світових ринків. Платформи типу Shopify, Rozetka та Prom.ua забезпечують засоби для ведення бізнесу з мінімальним капіталовкладенням, дуже розширюючи можливості для малих підприємств, надаючи можливість продавати товар або послугу країні за кордонами [2].

Проте, незважаючи на позитивні тенденції, малий бізнес стикається з низкою викликів на шляху цифровізації. Одним із головних бар'єрів є висока вартість впровадження сучасних технологій. Багато підприємств не мають достатніх фінансових ресурсів для розробки та підтримки необхідної інфраструктури, а витрати на навчання персоналу також можуть бути значними. Крім того, проблема кібербезпеки є актуальною для малого бізнесу, адже підприємства часто не мають можливості для впровадження ефективних систем захисту від кібератак [3].

В додаток до цього, статистичні дані щодо використання цифрових технологій серед українських малих підприємств свідчать про високий рівень розвитку у цій сфері, хоча й існують певні обмеження для повної цифровізації (табл. 1). Наприклад, згідно даних Державної служби статистики України, частка підприємств, що мали доступ до Інтернету у 2021 році становила 86,6%, тоді як частка підприємств, що використовували ІІІ, складала всього лише 3%. Однак, з урахуванням схильності до зростання зацікавлення в нових технологіях і підвищення рівня доступності даних інструментів, можна було б передбачити, що в 2025 році ці співвідношення значно збільшилися [1]

Ці співвідношення дозволяють оцінити сучасний рівень цифровізації та свідчать про те, що найближчим часом, з попередньою перевіркою зростання

рівня доступності технологій та зростання рівня зацікавлення в них, значно збільшився вплив цифрових інструментів на малий бізнес [1].

Таблиця 1

Частка підприємств, що використовують різні цифрові технології (2021 р.) [1]

Показник, 2021 рік	Значення
Частка підприємств, що мали доступ до Інтернету	86,6%
Частка підприємств, що використовували фіксований доступ до Інтернету	61,8%
Частка підприємств, що мали власні вебсайти	35,3%
Частка підприємств, що використовували ERP-системи	17%
Частка підприємств, що використовували CRM-системи	12%
Частка підприємств, що здійснювали продажі через електронну комерцію	10%
Частка підприємств, що використовували хмарні обчислення	8%
Частка підприємств, що використовували ІІІ	3%

В цілому, сучасні цифрові технології відкривають перспективу розвитку для малого бізнесу, розвивати свої ринки, збільшувати ефективність виробництва. Але для ефективної реалізації цих технологій їй треба подолати усі свої перешкоди та бар'єри такі як фінансові збитки, брак знань, та ризики кібербезпеки. Вдале використання нових цифрових технологій стає запорукою конкурентоспроможності малого бізнесу в умовах глобальної цифрової економіки [2; 3].

Список використаних джерел:

1. Офіційний сайт Державної служби статистики України. Використання інформаційно-комунікаційних технологій на підприємствах. URL: <https://stat.gov.ua/uk/datasets/vykorystannya-informatsiyno-komunikatsiynykh-tekhnologiy-na-pidpryyemstvakh>.
2. Офіційний сайт Світового банку. Цифрові технології для розвитку малого бізнесу в Україні: Вплив та можливості. URL: <https://www.worldbank.org/uk/country/ukraine>.
3. Офіційний сайт Європейської комісії. Цифровий економічний індекс: Результати дослідження цифровізації підприємств. URL: https://commission.europa.eu/index_en.